

Liikenteen turvallisuusviraston lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa Liikenteen ja viestinnän avoin tieto -työryhmän raportista. Liikenteen turvallisuusvirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) kannattaa julkisten rekisteritietojen saatavuuden parantamista ja hyödynnettävyyden lisäämistä yhteiskunnassa ja pyrkii edistämään sitä omalla toiminnallaan. Rekisteritietojen avaamisessa tulee kuitenkin huomioida rekisteriaineistojen erilaisuus. Työryhmä on raportissaan keskittynyt tietojen avaamiseen ts. siihen miten ja mitä tietoaaineistoja voidaan antaa avoimesti käytettäväksi avoimesta rajapinnasta. Trafin rekisterit ovat lähtökohtaisesti henkilörekisterejä eivätkä näin ollen raportissa tarkoitettuja avoimia rekisteriaineistoja. Henkilötietojen käytön tulee aina olla tarkoituksenmukaista, eikä niiden käyttö saa vaarantaa henkilön yksityisyyden suojaa ja kansalaisten luottamusta rekistereihin.

Lisäksi huomionarvoista on, että Trafin rekisteritietojen käyttöä rajoittaa erityisesti laissa säädetyt tietojen käyttörajoitukset, ei tietojen maksullisuus. Trafi myöntää luvan rekisteritietojen lainmukaista käyttöä varten, eikä henkilötietoja voida siten jatkossakaan luovuttaa vain liiketoiminnan synnyttämistä varten. Ministeriö arvioinee, tuleeko lakisäätteistä käyttörajoituksista luopua tiedon hyödyntämisen edistämiseksi. Riskinä tosin olisi, että tietojen hyödyntämistä rajoittavat käyttökiellot lisääntyisivät.

Raportin mukaisesti Trafissa kuitenkin selvitetään mitä tietoaaineistoja, esim. ajoneuvojen tekniset tiedot, voitaisiin saattaa avoimesti saataville ottaen huomioon henkilötietojen ja liikesalaisuuksien suojan.

Rekisteritietojen avaamisella pyritään lisäämään rekisteritietojen hyödynnettävyyttä ja sitä kautta kilpailua ja innovatiivista rekisteritietojen hyödyntämistä. Trafin rekisteritietojen hyödyntäminen on jo tänä päivänä hyvin laajaa ja monipuolista. Trafi luovuttaa rekisteritietoja mm. viranomaisille, lakisäätteistä ja kaupallista toimintaa harjoittaville yrityksille sekä tutkimus- ja tilastointitarkoituksiin. Trafi hyödyntää tiedonluovutuksessa, kuten muussakin toiminnassaan, kumppanimallia. Vastaavalla tavalla toimii myös Väestörekisterikeskus tietojen luovuttaessaan. Kumppanimalli parantaa toiminnan tehokkuutta ja asiakkaan kokonaispalvelua. Kumppanimalli mahdollistaa innovatiivisen ja asiantuntevan rekisteritietoihin perustuvan palvelujen kehittämisen sekä tietoturvalliset ratkaisut henkilötietojen käsittelyyn. Kumppanimallista luopuminen johtaisi Trafin kustannusten ja henkilötyövuosimäärän huomattavaan kasvuun. Trafin arvion mukaan tarvittava henkilötyömäärä olisi jopa kaksinkertainen nykyiseen verrattuna. Trafin tavoitteena onkin hyödyntää kumppanimallia myös jatkossakin.

Työryhmän raportissa on määritelty virastojen ja ministeriön yhteiset tiedonluovutusperiaatteet. Yhtenä periaatteena on todettu, että ”julkiset tietoaineistot luovutetaan maksutta silloin, kun luovutus tapahtuu vakiomuotoisena itsepalveluperiaatteella”. Trafi pitää tätä linjausta haasteellisena, koska sillä on suora vaikutus Trafin rahoitusperustaan ja liikenneturvallisuustyöhön. Trafin tiedonluovutuksesta saamat tuotot vuonna 2012 olivat 8,6 miljoonaa euroa. Trafi on alustavien suunnitelmien mukaan siirtymässä vuoden 2014 alusta maksuttomuuteen viranomaisien välisessä tiedonluovutuksessa. Kaupalliseen toimintaan tehtävä tiedonluovutus voi kuitenkin tuottaa kohtuullista ylijäämää. Tämä ylijäämä kohdennetaan liikenneturvallisuutta edistävään tutkimukseen. Koska liikenneturvallisuuden edistäminen on yksi Trafin keskeisistä tehtävistä, tulee Trafin varmistua rahoituksen riittävydestä. Mikäli kaikessa tiedonluovutuksessa – myös henkilötietojen luvanvaraisessa luovutuksessa kaupalliseen toimintaan, kuten automerkkien suoramarkkinointiin – siirrytään maksuttomuuteen, tulee tulonmenetykset ja syntyvät lisäkustannukset, esim. tietojen käytön lisääntymisestä aiheutuvat kustannukset, pystyä kattamaan täysimääräisinä. Maksuttomaan toimintaan siirryttäessä Trafin lähtökohtana on kattaa tiedonluovutuksesta aiheutuvat kustannukset osana kulkuneuvojen ja pätevyyksien rekisteröintimaksuja tai rekisterin ylläpitomaksuja.

Maksuttomaan toimintaan siirtymisellä tulisi olemaan suuria vaikutuksia käytössä oleviin toimintamalleihin. Näin ollen siirtyminen tulisi tapahtua hallitusti ja pitkällä aikavälillä. Lisäksi Trafi toteaa, että mahdollisen tiedonluovutuksen maksuttomuuden tulee koskea yhtäläisesti koko valtionhallintoa. Toimintamallien tulee siis olla yhteneväiset erityisesti kaikkien henkilörekisterien ylläpitäjien, muun muassa Väestorekisterikeskuksen, osalta.

Olli Lindroos
Ylijohtaja

Kirsi Pulkamo
Yksikönpäällikkö